

severní Itálie a styků Etrusků s pádskou oblastí. Ve druhé kapitole (str. 80—84) se zabývá etruskou kolonizací severní Itálie a jejím datováním. Další dvě kapitoly (str. 85—108) pojednávají o svazku dvanácti etruských měst v pádské oblasti, jejich politickém a vojenském zřízení a hospodářském životě. Poslední kapitola (str. 109—114) je věnována vpádu Galů do pádské Etrurie. Ten klade na základě zpráv starých autorů a archeologických památek stejně jako většina současných badatelů (M. A. Navarro, P. Ducati, F. Altheim aj.) do konce V. a počátku IV. stol. př. n. l.

Předností Zalesského knihy je to, že se pokouší zevšeobecnit všechny dosud nahromaděný materiál a neomezuje se jen na jeho interpretaci. Uvedená práce je částí většího celku. z něhož již byly některé partie publikovány (viz zvláště VDI, 1951, 1) a je dosud prvním pokusem v tomto směru. Lze se jen těšit na další část práce, o níž autor v předmluvě knihy hovoří.

Čeněk Prutký

Německé Corpus vasorum antiquorum, s jehož vydáváním se začalo r. 1938 (srov. Český časopis filologický I, 1942/3, 172 n.), vzrostlo již na 14 svazků. Poslední svazek CVA **Deutschland**, Leipzig, Archäologisches Institut der Karl-Marx-Universität, Band I redigoval *Herbert Koch*. Zpracoval *Werner Müller*. (Akademie Verlag, Berlin 1959. 59 stran, 53 tabulek in 4°, 45 DM.)

Je to původem sbírka učebná, jež má zajímavou historii, jak se doví čtenář z předmluvy W. Müllera, neboť se o její budování zasloužili význační němečtí archeologové 19. stol., jako W. A. Becker, E. Gerhard, O. Jahn, J. Overbeck, F. Studniczka, a mnohé exempláře jsou z pozůstalosti F. Hausera, H. Schliemann a E. P. Warrena. Materiál sbírky, jež za poslední války utrpěla škody při bombardování města, byl z velké části již dříve uveřejněn, jsou tu však i doklady podrobněji dosud nezpracované.

Je zde publikováno skoro 100 váz, mimo jedno egyptské alabastron vesměs řeckých, z lipské universitní sbírky v chronologickém sledu od kyperských z doby bronzové a železné po nádoby ze 4. stol. př. n. l. Jsou to rozmanité formy váz kyperských (18), v jejichž datování se vydavatel opírá o chronologii E. Gjerstada, atické geometrické (13) s chronologickým řaděním podle P. Kahane, korintské a jejich italské napodobeniny včetně etruských (56), různých forem, mezi nimiž je nejvíce aryballů; při nich se přidružuje M. celkem klasifikace Payneovy. Následují nádoby východořecké ze 7.—4. stol. Pokračování bude v dalším svazku. U každé skupiny je podán soupis hojné literatury, památky jsou pečlivě popsány, u každého exempláře jsou v doprovodném stručném textu uvedeny paralely a bibliografické odkazy. Zvláštní komentující poznámku věnuje (str. 52) vydavatel nápisům v korintské abecedě na fragmentárním krájeře (tab. 48) a navrhuje korektury v její dosavadní interpretaci. Reprodukce tabulek je bezvadná. Všechny exempláře jsou zobrazeny aspoň ve dvou pohledech, po případě je zachycen některý detail. Význačné kusy, kterých není mnoho (např. tab. 29, 39, 41/42, 43/44) jsou podány v několika záběrech, takže lze je dobře studovat i z obrazu. Snaha o hospodárnou výplň tabulek patrně způsobila, že se ocitly nevhodně vedle sebe výtvoři ze vzdálených období (tab. 10, 12, 24). Připojen je seznam motivů, stylových skupin, nápisů a nalezišť.

Gabriel Hejzlar

Olvija. Putěvoditel po raskopkam i muzeju. Akademija nauk ukrajinskoj SSR. Institut archeologii. Kiev, 1959. Str. 80, cena 80 kopějek.

Olbia, miletská osada založená v 6. stol. př. n. l. při limanovitém ústí řeky Bugu, jejíž zřícené zbytky u dnešní osady Parutino jsou státní rezervací, byla soustavně zkoumána s přestávkami od r. 1901. Výsledky archeologického výzkumu místa byly postupně publikovány časopisecky a shrnuty i v poslední době v monografickém zpracování r. 1951 (L. M. Slavin, Drevnij gorod

Olvia) a nejnověji v této nevelké knížce, jež má ráz popularisující. Jednotlivé kapitoly (je jich 10) zpracovali Lanin, Burakov a Boršov.

Podána je stručná hospodářská a politická historie města, jež mělo výhodnou polohu strategickou a obchodní na pravém břehu řeky, s jejími dramatickými peripetemi až do zániku města v 5. stol. n. l., jak se dá rekonstruovat podle pramenů písemných a dokladů archeologických. Následuje popis antického sídla s jeho pravidelnou sítí ulic, protínajících se pravouhle, podle stavu dosavadních výkopů. Jde o šest úseků městského areálu, z nichž nejvýznamnější je agora se zříceninami chrámu Dia a Apollonova, kde jsou i jiná kulturní zařízení, kolonáda a zbytky obchodního domu z 5./4. stol. př. n. l. Pozoruhodný je zde vodojem, unikátní to hydrotechnická stavba této oblasti. Počátkem naší éry tam byly upraveny jámy pro uskladnění obilí, lisovny vína a hrnčířské pece. Na akropoli na jižní straně města odkryl výzkum posledních let zřícené části obytných domů a jiných staveb ze starší doby i z prvních století našeho letopočtu. Z hradby jsou dochovány úseky zdí a věže. Byly zjištěny i zříceniny praetoria římské posádky z 2. a 3. stol. n. l. s různými předměty. Z dolního města byla odkryta řada obytných domů s peristylem, v němž byla někde studna; některé místnosti mají mosaikovou podlahu. Jsou tu domy se schodištěm, některé s keramickou dílnou a pecí, se sklepem a skladištěm. Datovati se dají drobnými nálezy (sošky, mince, keramika, nářadí). Z rozsáhlé nekropole s pohřby většinou kostrovými (jsou však i žárové) je věnována pozornost zvláště dvěma kurganům.

Z místního musea je uvedeno několik ukázek artefaktů z importu i z místní výroby; množství archeologických dokumentů z Olbie je roztraceno v řadě sovětských museí (např. v Leningradě, Moskvě, Kijevě, Oděse, Chersonu, Nikolajevě aj.). V závěru se stručně poukazuje na řecký vliv z Olbie na okolní barbarské kmeny a upozorněno je i na zpětný odraz barbarského prostředí na řeckou výtvarnou práci. Obraz výzkumu může čtenář sledovat na celkovém plánu města a na náčrtech jednotlivých úseků; jsou tu i fotozáběry a kresebné rekonstrukce několika stavebních památek a nevelká řada ukázek drobných umělecko-řemeslných předmětů. Vykopávky pokračující na agorě, jež provádí archeologická expedice z leningradské Ermitáže, řídí E. I. Levi (srov. *Sov. archeologija* 1958, 4, 127—143; 1960, 2, 307).

Gabriel Hejzlar

V nakladatelství Akademie věd v Berlíně vyšel r. 1959 ve spisech sekce pro vědy o starověku (*Schriften der Sektion für Altertumswissenschaft*) pěkně vybavený 16. svazek s titulem **Der Goldschatz von Panagjurishte**, jehož autorem je *Dimitar Zontschev*.

V kotline jižně od města Panagurište v jihozápadním Bulharsku, v oblasti někdejšího osídlení thráckého, cihlářskými dělníky náhodně koncem r. 1949 nalezený poklad patří k nejbohatším antickým nálezům po světové válce. U nás byl publikován Cončevem v *Monumenta archaeologica* IV, 1956, 115—172 s 20 tabulkami. Stručný výklad podal o něm Cončev též v časopise *das Altertum* 3, 1957, 150—159. Je to soubor devíti zlatých nádob ze stolní soupravy (4 rhyta, 3 konvice, miska a amfora) s bohatou reliéfní výzdobou, jež byly kdysi pravděpodobně v majetku významné osobnosti, ať to byl některý vládce thrácký nebo vladařská osobnost makedonská neb nějaký vojevůdce.

Dvě rhyta v podobě hlavy daňka mají dekor figurální, jedno se scénou Paridova soudu, na druhém je zápas Theseův s maratónským býkem a Herakles zápasící s kerynejskou laní; třetí rhyton zakončené hlavou berana zdobí na trůně sedící Dionysos s mainadou Eriopou mezi dvěma tančícími bakchantkami. Čtvrté vyběhající v protomu kozla je zdobeno na hrdle čtyřmi božstvy (Apollo, Hera, Artemis a Nike). Tři oinochoe v podobě ženské hlavičky mají nevelké vzájemné odlišnosti. Masivní plochá fiala má reliéfní výzdobu s rostlinnými motivy a s negerskými hlavami, sestavenými v koncentrických kruzích. Zvláště pozoruhodná je amfora z masivního zlata s mytho-